

El cançoner popular. Els balls parlats. Els goïgs

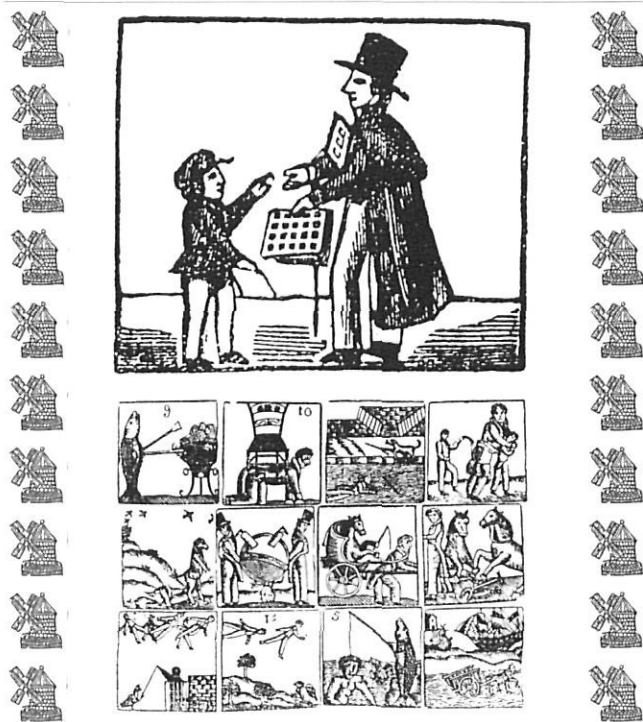

La cançó popular ens transmet, a més d'un missatge, una ideologia que pressuposa un intercanvi d'informació amb un oient o un lector que es fa còmplice de diversos aspectes reals o imaginaris de la vida social d'una comunitat.

Bona part de la nostra poesia popular, fins avui conservada, és resultat de l'evolució d'aquest gènere a final de l'Edat Mitjana. El cançoner tradicional català el podem acotar en tres grans blocs, segons el seu origen: un de genuïnament català, un d'influència francesa i un tercer procedent de Castella, sobretot en adaptacions del romancer espanyol. Aquesta poesia generalment anònima, amb un complex procés literari d'assimilació i de re-creació, la trobem present en totes les comarques de parla catalana. Fins a cert punt és temerari, doncs, voler acotar el cançoner a una zona geogràfica determinada perquè les influències i les barreges de llengües, ideologies, amb tot un seguit de modificacions, no saben de divisions administratives provincials. Josep Romeu ens recorda al pròleg de *Cançons Nadalenques del segle XV* de la penetració de la cançó catalana en terres aragoneses (*La porquierola* recollida a Graus, *La dida*, també catalana, a Peñarroya i dues versions traduïdes de *Les mosques de sant Narcís*, procedents de Lécera i d'Almonacid de la Cuba, ja molt endins de l'Aragó). ¶ Les comarques gironines han donat forma a dues grans creacions en l'àmbit del cançoner. Ens referim al *Comte Amau* i al grup de cançons de bandolers, representats per la figura de Serrallonga. El *Comte Amau* és potser la com-

posició catalana més important, tant pel text com pel tema llegendari. És una obra de gran ambició, resolta en estrofes paral·leles. Altres cançons que han nascut en l'àmbit de la nostra província, i que surten en la majoria dels nostres cançoners renaixentistes, són: *La presa de Roses* (cançó de fets històrics); *Els músics de Puigcerdà* (de bandolers); *La noia de l'Empordà* (cavalleresca); *Francisca. La flor de Vilabertran* (amorosa); *Les nines de Cerdanya* (amorosa); *A la presó d'Hostalric* (de lladres i bandolers); *El lladre de Girona* (de bandolers); *Les dones de Girona* (històrico-política), etc. ¶ En altres temps, a les cases pairals hi conviuen tres generacions: la dels avis, fills i néts. Això permetia la continuïtat i la transmissió d'uns gèneres que passaven a cada generació posterior. Hom cantava cançons en les feines agrícoles, en els treballs col·lectius. Joan Amades al seu *Cançoner* va recollir centenar de composicions, anomenades «cançons de pescadors, de caçadors, de pastor, d'adobar xarxa, de bosquerol, de sembra, de meses, de collir olives, de trencar ametlles, d'espellonar, de cosidora, de puntaire», etc. La gent se sabia de memòria romanços sencers. Víctor Català narra magistralment la figura i la feina del romancista, fa temps desapareguda. La Mila, un personatge de ficció de *Solitud* (1905), ho viu així: ¶ «Va comparar-se ella amb el *Vell dels romanços*, un home llarg i escanyolit que cada any per la fira, anava al poble i feia la seva parada en la plaça, de cap a cap de les parets de cal ferrer: una gran escampada de papers de colors, doblats pel mig i cavalcats en cordilles estirades. En aquells papers, que l'havien feta badar molt quan era petita, també hi havia focs, caigudes, arrossegaments... facècies extremeses de totes menes, i actituds i llegendes encara més extremeses de les facècies [...] La Mila, sense saber per què, sentí un impuls irreflexiu de cridar l'atenció i es posà a cantar, amb veu prou alta per a ésser oïda des de la carena, *La filla del marxant*». ¶ Un dels romanços més coneguts i importants és: *La vida dels Pastors. Relació nova y molt curiosa de la vida dels Pastors*,

Les auques titulades "El món al revés" es feren molt populars i se'n van fer diverses edicions. La de dalt és part d'una de les primeres. A sota, una vinyeta d'una auca de "Baladres" del vuit-cents. Precisament, la d'un venedor d'auques.

Auca d'arts i oficis.

en que se manifestan los treballs y grans combats que tenen quant lo ix lo Llop, y lo molt alegre y divertida de llur vida. (Figueres, Anton Matas, 1825). D'aquest romanço extensíssim que, per les referències històriques que conté, pertanyeria al segle XVI, n'he vist moltes edicions. No he trobat referències a una edició suposadament impresa a Puigcerdà. No volíem deixar per alt les famoses *Cobles* d'Anselm Turmeda, un llibre de lectura obligada a les escoles fins ben entrat el segle XIX, que va merèixer una edició a la nostra ciutat no gaire coneguda: *Llibre compost per-ab lo jorn del Judici, la oració de sant Miquel, la del Angel Custodi* (Girona, Gaspar Garrich, 1634). (Reeditat per Fermí Nicolau, s/d). ¶ En el camp dels cançoners, destaco l'anomenat *Cançoner Roviola* recollit a Riudellots de la Creu en 1507, i avui conservat a la Biblioteca de Catalunya. Són cançons de Nadal que es cantaven a l'església. N'hi ha una edició crítica a cura de Josep Romeu (1957). Al final del segle XIX, E.C. Girbal ja l'havia editat en diversos números de la *Revista de Girona* (1890-1892). En un manuscrit de l'Arxiu Capítular de Girona, de mà del cronista Pere Miquel Carbonell apareixen algunes cançons nadalenes. També he consultat el *Cançoner musical d'Olot* (segle XVII), obra en castellà, transcrita per un erudit del país, amb 74 peces de música i lletra de compositors de gran categoria. Entre aquestes n'hi ha tres de catalanes, de to realista, que imiten la poesia popular, transcrites i estudiades per Josep Romeu. D'aquest cançoner hi ha una edició de les partitures,

a cura del musicòleg gironí Francesc Civil. Se n'han conservat també dos altres de manuscrits, de desigual vàlua: Antoni Maria Alcover que tenia corresponsals de l'obra del *Diccionari* a les comarques gironines, encomanà a Irene Rocas, informadora del Baix Empordà, la recol·lecció de cançons en aquesta zona. No fa pas gaire que hem vist una còpia d'aquest cançoner, arplegat durant les primeres dècades del segle XX. Obra que conté refranys, corrandes, cançons narratives i cavalleresques, algunes d'inèdites, recollides principalment entre la zona de Palamós i Begur. Aquesta investigadora enviava l'original a l'obra del diccionari, l'anomenat *Diccionari Alcover-Moll*, i se'n quedava una còpia de seguretat per ella. ¶ L'altra obra és del malaguanyat Xavier Carbó i Maymí (Cassà de la Selva, 1893-1918), col·laborador de l'Arxiu d'Etnografia de Catalunya. Deixà manuscrit un quadern de cançons populars amb un total de 157 composicions datades entre 1912 i 1917, recull que d'altra banda per la seva riquesa de materials mereixeria una bona edició. ¶ Sara Llorens de Serra (Buenos Aires, 1881-Perpinyà, 1954) edità en 1931 una primera part d'*El cançoner de Pineda* amb 238 cançons populars i 210 tonades. Encara que el treball de camp fou iniciat a Pineda, on vivia, la gent de la zona del Maresme sempre ha estat en contacte amb la de les comarques de la Selva i del Gironès, motiu pel qual moltes

Portada de "La Historia del noble, y esforsat cavaller Pierres de Provença..." impresa a Olot per Josep Rovira.

composicions pertanyen a una àrea d'influència comuna. ¶ Darrerament s'han publicat dos altres cançoners. L'anomenat *Cançoner de Batet* (Barcelona, 1991) és un assaig de caracterització lingüística i literària d'uns textos de literatura popular recollits a Batet de Serra, a la Garrotxa, per uns alumnes de l'Institut Montsacopa d'Olot, sota l'atent mesuratge del professor i coordinador Jordi Mascarella. A més d'una acurada transcripció, s'establiren les fonts de cada poema i es procedí a la seva catalogació. El musicòleg Lluís Albert va donar a conèixer en 1994 el *Cançoner de l'Empordà*, obra miscel·lània que conté textos recollits, alguns d'inèdits, per l'escriptora escalenca Caterina Albert Paradís i la seva germana Amèlia. ¶ Hi ha una altra línia de poesia popular que tracta de temes puntuals (festivitats religioses, commemoracions profanes, corones reials, sàtires polítiques, coronacions de sants, trasllat de relíquies, poesia escolar, crítiques a congregacions religioses, etc.), que és transmesa pels cançoners i les antologies de poesia setcentista i vuitcentista. Són obres molt abundants a Catalunya que gairebé mai no han superat l'estadi manuscrit. Recullen obres de diversos autors, en català i castellà, de l'època del barroc, del rococó, etc., versificades en dècimes, romanços i altres metres fàcils de memoritzar. Des d'un punt de vista literari, la majoria d'aquestes peces tenen poca qualitat, són productes de circumstàncies escrits per plomes locals. Majoritàriament, durant els segles XVII i XVIII, la nostra cultura poètica es reclou en textos no cultes. El poble segueix, però, usant el català per a aquest tipus d'esplais i demostracions d'afectes. A les biblioteques del Seminari de Girona, al palau de Peralada, a les públiques d'Olot, Perpinyà, a l'Arxiu Comarcal de la Bisbal, Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Arxiu Diocesà de Girona, etc., n'hem vist col·leccions amb assumptes

Capçalera d'un romanço popular de tema escatològic (D'anresa, impremta de Roca, 1873).

referents a les nostres comarques. La col·lecció de fulls Bonsoms de la Biblioteca de Catalunya recull també mostres de fulls volants i impresos, relacions sobre aquests temes. ¶ A les parets de l'antic Hospital de Santa Caterina de Girona s'hi enganxaven, a mitjan segle passat, unes dècimes escrites amb una cal·ligrafia clara i vistent, orlades amb motius florals de color, pintades al pinzell, que contenien avisos morals i recomanacions per a la gent —malalts i familiars— que es trobaven de pas en aquelles sales. Insisteixen sobre la necessitat de guardar silenci, de procurar almoines per al sosteniment d'aquests centres benèfics, sobre la brevetat de la vida i la proximitat de la mort. Són derivacions de l'antiga poesia mural del barroc, greu i sentenciosa. A la Casa de la Caritat de Barcelona aquests missatges es veuen pintats sobre rajoles de ceràmica als passadissos del centre. Aquesta col·lecció de més de 50 peces de l'Hospital de Santa Caterina es pot consultar a l'Arxiu Històric de Sant Josep de Girona. A l'Hospital Municipal de Sant Feliu de Guíxols editaven uns fulls volants amb versos populars que es venien per a recaptar diners. Fem notar que la majoria d'aquests hospitals municipals tenien poques rendes: Vivien de la caritat, de representacions teatrals, d'almoines i dels beneficis que deixaven algunes herències i donacions. ¶ Les guerres i altres esdeveniments històrics van generar una gran abundància de noticiaris en forma de plec i romanços —en prosa i vers— que són manifestacions de la commoció que es vivia en èpoques crucials en el seu vessant polític-social. Algunes vegades són interpretacions crítiques de la societat del moment que envaïen el terreny literari ja que són versificades amb un ample dispositiu retòric. De moments crucials n'hi hagueren molts: canvis dinàstics, reflexos de la Revolució Francesa, la invasió napoleònica, les guerres carlines, etc., amb romanços com ara

**LOS VELOCÍPEDOS,
Ó UNA CONQUISTA A GRAN VELOCIDAD.**

—Señorita...	—Caballero...	Usted vive?	—Sobredito!
—Usted es muy linda...	—Favor...	—¿Al número?	—Ochenta y dos.
—¿Tiene amante?	—No señor.	—¿Vendrá usted?	—Sí, hoy veíoz.
—¿Quiere uno?	—Que sí quiero.	—¿Será formal?	—Seré fiel.
—Yo la adoro.	—Es el primero.	—Su nombre de usted.	—Miguel.
—Me amaré.	—Con frenesí.	—Su posición.	—Corredor
—Y usted, caballero, ¿a qué?	—Con igual velocidad.	—¿De calles a gran vapor.	—¿Su capital?
—Por toda una eternidad.	—¿Por toda?	—Muy decente.	—Entonces, ¿marcha de frenete.
—¿Mi vida, sí.		—Hasta la vista, mi amor.	

Romanço sobre l'aparició de la bicicleta
a la conquesta de la velocitat.

DISCURSOS DE
per elecció de estat;
que troba en ser
darse minyona,
y resol

UNA DONSELLA
los inconvenients
Monja, en que-
y en ser Casada,
casarse.

Un dia estant jo en casa
podada dins de la arceva,
divalada del amor;
y trobantme tota sola,
sem comensí de objectar
aquella gran tabola
del discursiu vagamundo;
de aquell, que tant mencions,
y alala sos discursos
la plebe de Barcelona,
y trobantme en elat
eu que pot una minyona
elegir un dels estats,
de casada, ó de monja,
ó de quedar-se en casa
á fer ofici de lloca,
ayó es; recaptar los fills
del germá, ó germana nova,
comensí lo enteniment
á descobrir de esta forma:
Si vagamundo ha trobat
tants inconvenients, y troba
en ser frare! Quants mes jo
trobaré en ser religiosa?
Pues lo frare solament
posante al coll la alforja,
ó lo sombrero en lo cap

pot anar rodant la bola:
perro polbeta de mi,
si me fas religiosa,
posada tota ma vola
entre parets, y entre portas,
sols tindré aquell polch de alivio
de boisar á la revoita,
pero ab tota aquella junta
de las sis, ó set escoltas;
des-pues tants confusions,
que passan entre las monjas,
al temps que se ha de elegir
la que ha de ser priora:
tantas cosas, que he de apendier
per passarme curiosa,
pues que ja diu tot lo mon,
que las monjas son doctoras;
y aixis per lo estat present,
no consento en ser monja.
Me quedaré fita en casa?
No; porque la nostra jova
me faria passar martiri
antes de arribar la hora;
no obstant, que lo meu germá
me empenque tota sola,
lum comensí á proposar
quem volgués quedar minyona,
que

Capçaleta d'un romanço sobre els problemes del matrimoni
(Barcelona, s/d).

aquests: *Lamentació y despedida de Duch de Anjou, Rey de Espaya fingit*. (Gerona, estampa de F. Oliva, s/d); *Cancion de los realistas de Gerona* (no consta imp., s/d.), etc. ¶ A les comarques gironines, l'estrall que va causar més impacte fou el de la Guerra del Francès que generà una literatura de canya i de cordill antinapoleònica de la qual n'hi ha àmplies mostres. Autoritats i poble deixen sentir la seva veu popular contra l'invasor en plecs com ara aquests: *Coplas antigues catalanas en honor del gloriós Sant Narcís, Fill, Bisbe, Martyr y Generalisim*, (Imp. Estampa de F. Nicolau, 1808); *Cansó acomodada a las actuals circumstancies de la guerra contra Napolen primer emperador dels Francesos* (Imp. Fermí Nicolau, s/d.); *Cançó nova de la reconquesta de Girona* (s/d, s.p.i.); *La felix presa del castell de Sant Fernando de Fuigueres excità la musa d'un patriota en honor de Catalunya i la féu prorrompir en les següents dècimes* (València, Josef Estevan, 1811). ¶ En el context de la literatura pietosa nascuda a l'entorn de la Setmana Santa, s'han conservat moltes cançons i cobles de temàtica religiosa: *Cobles de la Mort y Passió de Jesucrist Nostre Senyor* (Gerona. Imprenta y Llibreria de Tomàs Carreras, Ballesterias, 3, s/d.); *Coblas en Alabansa del Santíssim Sagrament* (Gerona, s/d.), etc. ¶ Carme Oriol Carazo en *El cançoner nadalenc català al Principat de Catalunya 1853-1951*, (Abadia de Montserrat, 1995) analitza la transmissió del cançoner nadalenc, en presenta les fonts, descriu una quantitat impressionant de petits cançoners, fulls solts, opuscles que han anat configurant aquesta branca del cançoner nadalenc arreu de Catalunya. A Girona les imprentes-llibreries Franquet i Serra, amb edicions pròpies, proveïen la demanda a les nostres comarques. Miquel Plana (Olot, 1982) va publicar un recull de *Nadales olotines* aparegudes en publicacions locals (*L'Olotí, Sanch Nova, Pyrenne*, etc.).

• Els balls parlats

A les comarques gironines se'n ballaven un gran nombre. La «Bolanguera» a Maià de Montcal; el «Ball del Roser» a Llarners o Matamala; el «Ball Francès» a Ogassa; «La Gombrenesa» a Gombreny; el «Ball de la Mort» al Ripollès; el «Ball de Carnestoltes» a Pardines; El «Contrapàs» a Sant Joan de les Abadesses, Els Arcs, Castellfollit de la Roca, Sant Joan les Fonts, etc. ¶ El *Ball de Serrallonga* és una representació nascuda a partir de la vida llegendària del bandoler català, Joan Sala, que adoptà el cognom Serrallonga en maridar-se amb la pubilla de can Serrallonga de Querós. A més de les evolucions pròpies del ball hi havia una segona part, bastida amb una certa escenografia, en la qual es representava la trobada de Serrallonga amb els seus bandolers. La tradició literària sobre la figura de Joan Sala de Viladrau té un doble vessant: poètic i de teatre de carrer. Fou representat, principalment, a la Garrotxa, Ripollès i Rosselló, quan el bandolerisme com a fet històric i social es converteix en tema folklòric. ¶ La revista ripollesa *Scriptorium* (1924) amb uns articles de Tomàs Raguer va donar compte de la posta en escena, en 1921, del *Ball d'en Serrallonga* a Pardines, durant el dilluns de Cinquagesma. També s'havia ballat a Vilallonga de Ter i a les Mines de Surroca al Ripollès, a Tortellà, Plana de Vic, Barcelona (Gràcia), Perpinyà, etc. Tomàs Raguer donà el text sencer de la representació. Després de l'escenificació de la història, venia una part no ballable, dialogada també, en la qual es representava la condemna a mort d'en Boquica, justificat en 1815, en una clara barreja d'episodis històrics ocorreguts en èpoques distintes. L'any 1977 la Secció Femenina va voler assajar una reconstrucció d'aquest ball a Pardines. Certes dificultats d'ordre tècnic

La Filadora (Barcelona, 1856).

impediren posar-lo de bell nou en escena. ¶ A l'Inventari de l'Arxiu de l'Obra del Cançoner de Catalunya hi ha una còpia de la *Llibreta del ball de Serrallonga* de 1806, provinent de Campdevànol, juntament amb un fragment del segle XVIII, sense indicació de procedència. El «ball d'en Serrallonga» encara es representà a Mataró el 1922. Llegim en un treball de Juan Vila, *Geografía, historia y guía de la M.L. ciudad de Olot* (Olot, 1946) que aquest ball també s'havia representat moltes vegades a la plaça de toros d'Olot «entre improvisados campamentos o tiendas de campaña, caballos, música, disparos de escopetas y danzas populares, difícilmente podrá borrarse de la memoria de cuantos alcanzamos a presenciar tan aparatoso festival». ¶ Un altre ball parlat molt popular era el *Contrapàs*, una dansa solemne documentada ja al segle XVI que es ballava a més d'altres zones molt extenses de Catalunya, a la Cerdanya, Garrotxa, Ripollès, Selva, Empordà, Rosselló, etc., al so d'una cobla primitiva i reduïda. Se n'han conservat quatre modalitats: el *contrapàs llarg*, el *curt*, el *cerdà* i el *porcigola*, aquest darrer només com a versió instrumental. Es ballava a l'empordanesa, a la selvatana, al mode cerdà. Més que la coreografia que consistia a donar una volta a la plaça, ens interessa la lletra que l'acompanyava, una recitació molt extensa de tema greu. L'anomenat *contrapàs cerdà* es ballava usant com a guia el cant al *Divino de la Passió* o altres cants religiosos o profans. Carles Bosch de la Trinxeria (*Miscelánea Folk-lórica*, 1887) estudià el tema a partir d'una versió que li havia dictat un pastor de muntanya al Vallespir. Josep Pella i Forgas en la *Historia del Ampurdán* documentà aquesta representació per terres empordaneses. Una altra interpretació del *Contrapàs llarg*

Capçalera d'un romanço sobre els problemes de les dones (Barcelona, 1834).

Capçalera d'un romanço sobre els problemes de les dones (Barcelona, 1834).

fou recollida en 1822 per Miquel Busquet de Vilanant (*Miscelánea Folk-lórica*, 1887): Pecador tingas esmena, / tingas dolor del Redemptor sempre. / Per ton pecat serás castigat, si d'ell no tens / pas prou dolència.

• Els goigs

Des de l'edat mitjana posseïm els cànctics, els antics *gaudia* llatins que mostren la devoció a la Verge, cànctics que després es feren extensius a Jesucrist i a tots els sants de la cort celestial. Moltes d'aquestes composicions s'han transmès per versificadors anònims. Són una mostra d'una devoció popular molt arrelada i viscuda arreu dels Països Catalans. També tenen un valor afegit perquè testimonien la conservació del català en unes circumstàncies molt adverses, quan la nostra llengua sense accés a l'ensenyament o a l'administració només tenia un registre oral. Al Rosselló gairebé eren les úniques composicions a les quals tenia accés el poble fidel a la nostra tradició cultural. No podem fer una anàlisi dels centenars de goigs de les nostres comarques. Al llarg del segle XVII i XVIII, Girona, Figueres i Olot són potser els centres on la impremta els difon amb més abundància. Els més antics són potser les quatre cobles estampades a Girona per Gaspar Garrich i Joan Simon, *Cobles del Gloriós Archangel Sanct Rafael*, *Cobles de la Gloriosa Sancta Margarida*, *Verge i Martir*, *Cobles de Sancta Cecilia Verge y Martir*, *Cobles del gloriós apòstol Sanct Bertomeu*, de començament del segle XVII. La tradició la continuen els impressors Gaspar Garrich, Jerònim Palol... fins arribar a la Tipografia Carreras (1862), d'on surten la majoria dels exemplars sobre els quals avui dia encara en fan reedicions. Recordem els

Estampa de la Quaresma, de Piferrer, de Barcelona. (Format 85 x25).

famosos Goigs de la Mare de Déu del Món. Com que no podem detenir-nos a glossar tota aquesta producció, ens detindrem a parlar, per exemple, dels goigs de la Mare de Déu de Núria. ¶ Els goigs dedicats a la Mare de Déu de Núria, coneguts ja des del segle XVII, tenen una arrel llegendària que ja fou glossada per mossèn Francesc Marès al seu llibre *Història i Miracles de la Sagrada Imatge de Nostra Senyora de Núria* (1666). En aquesta època a Núria hi havia una confraria de sant Gil, abans molt venerat, el culte del qual és conegut a França des del segle X. Els orígens de la imatge i culte a la santa són explicats a través d'aquest abat de Nimes que fou ermità a Núria entre l'any 700 fins al 703, segons testimonia la tradició. Com en tots els goigs, a més de la finalitat de lloar la Verge, hi va també inclosa la intercepció per uns miracles o bones obres que el poble n'espera, una vegada s'ha posat sota la seva protecció celestial. Els que publicà Francesc Marès, escriptor i religiós, reelaboren el llegendari fèrtil d'aquell santuari tan concorregut. N'he vist copiades unes estrofes en un aplec manuscrit rossellonès del segle XVIII, a mans d'un devot de Tuïr. La difusió d'aquests goigs per terres rosselloneses és una prova d'aquest àmbit supranacional. ¶ En un d'aquests inventaris de la impremta gironina de Josep Bro, exhumats per Enric Mirambell, s'esmenten un conjunt de goigs a mig fer, encara en rama: *Divuyt raymas de goigs de diferents lleys i molt de inútils que mai se despacharan que per no alargar lo inventari no se especifican lo nom de cada un.* ¶ Hi ha també, a les nostres comarques, mostres de «gozos» en castellà, encara

Goigs de Sant Miquel, impresos a Olot per Josep Rovira.

mal estudiats, sobre els quals no hi ha cap inventari fet. De vegades són traduccions de peces catalanes, altres són originals de devocions nostrades o alienes, reflex d'una castellanització que comença a final del segle XVIII. Recullo per exemple la fitxa dels *Gozos en alabanza y honor del glorioso san Pelegrin confesso de la Orden medicante de los Siervos de Maria Virgen* (por Josep Bro, impresor del Rey Nuestro Senyor. En las Quatro Esquinas, s/d). ¶ Durant els segles de la Decadència, trobem a Olot uns goigs que segons llegim al seu enunciat, tant es poden llegir en català com en castellà. Mostren l'estat de postració a què estava sotmesa la nostra llengua: *Lloanses de N.S. del Turu, les quals poden pronunciar-se així mateix en llengua de Castella que en llengua catalana, sols canviant en cada cas el respectiu accent i a pronunciació* (1790, amb reimpressions a Olot, l'any 1883, en la Impremta de Joan Bonet, i 1889). ¶ El dia que tinguem un catàleg inventari exhaustiu de tota aquesta producció: cobles, pregàries, coples, llaors, súpliques, ens adonarem de la importància i valor d'aquest gènere, un dels més fecunds de les nostres lletres. La literatura gogística interessa als devots, antropòlegs, estudiosos de la nostra llengua i literatura. A *Solitud*, la creació magistral de Víctor Català, encara hi tenen una funció secular: decoren l'altar del sant, tal com devia succeir en centenars d'ermites i parròquies de les nostres comarques: ¶ «A banda i banda de paret, enganxats amb pastetes i donant-se la cara, hi havia dos goigs, idèntics, de Sant Ponç, amb un gravat que representava el sant màrtir enmig dels dos pitxers de roses».

